

НАШИ-ТЫ НАРОДНЫ УЧИЛИЩА, НАУКА-ТА И ЧЮЖДИ-ТИ ЯЗЫЦИ.

Во врѣмѣ оно, кога-то гръцкофенерска-та лукавщина чрѣзъ различни интригы несправедно усвои и подвлѣче подъ-кракъ едно-по-друго наши-ты народны патріархыи Тръновскж-тж и Ипекскж-тж а прѣди стотинж години и Охридскж-тж (въ 1767 год.) и кога-то слѣдъ това, отъ неж испрацаны, исполъннихъ на всждѣ гладници гръци владици, духовници, попове и учителіе, та изгонихж, истребихж и замѣнихж наши-ты, а чрѣзъ това погръчихж черквы-ты и училища-та ни и направихж на пепель всякж книгж, всяко листо, на които бѣ написано блъгарскы; тога едва ли можяше да найде чловѣкъ и прѣзъ пятьдесятъ села въ шестдесѣто нѣкой попъ, кой-то да учи по десѣтинж дѣтца у дома си. Тога не ся е искало много знаяніе; доста да е знаялъ нѣкой да срича „Отче нашъ“ и „Вѣрую“, той е былъ достоенъ за попъ, зачто-то за това сж ся и учили; а кой-то е можялъ да прочита и да прикаже по нѣчто отъ Евангеліе или отъ другж нѣкожж книгж, за него ся е казвало че „знае глѣбокж книгж“! Токово е было учителствуваніе-то по онова врѣмѣ у насъ до прѣди 50 години. Отъ онова врѣмѣ е останжло и сега за нѣкое си дѣте да казвать: „ходи да чете у попа“ и пр. вмѣсто въ училище-то. Отъ това и гдѣ-то нѣкой си родителіе сега, като не сж познали ползж-тж отъ наукж-тж, кога изваждатъ безъ-врѣмѣ дѣтца-та си изъ училище-то, казвать: „доста му е; че не щж го правж попъ, та да го учж повече!“

Слѣдъ врѣмѣ тѣя *поиски училища* ся поужножихъ и въ нѣкон отъ тѣхъ *дѣдо попъ* ся замѣни, напримѣръ съ *бая Ивана* или *бая Стояна*; па и курсъ-тъ на науки-ты имъ попарасте, та кой-то ученикъ имаше артжкъ врѣмѣ да ходи да чете въ тѣхъ, той можяше да изучи отъ корж до корж *Буквара*, *Чясослова*, *Исалшыря* и дори и *Апосшоло*, а пакъ у нѣкон ся ключъ-тъ на философиж-тж ся намираще въ *Свящче-що*; послѣ това можяше да пише на пинакыдж или на кокаль колко-то ще, само *хесабъ* да не нице! Въ тѣя училища вмѣсто географическы карты окачена бѣ *фалага*, вмѣсто чернж дѣскж и тибниширь за Числителницж высяхж черны дѣскы за *засрамяніе* и тоягы за *бой*; благонравніе-то ся